

Statsrådets principbeslut om företagande

Statsrådets publikationer 2024:48

Statsrådets principbeslut om företagande

Statsrådet Helsingfors 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Statsrådet

Arbets- och näringsministeriet

This publication is copyrighted. You may download, display
and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-383-510-8

ISSN pdf: 2490-0966

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024

Statsrådets principbeslut om företagande

Statsrådets publikationer 2024:48

Utgivare	Statsrådet		
Utarbetad av	Arbets- och näringsministeriet		
Språk	svenska	Sidantal	33

Referat

Arbets- och näringsministeriet har uppdaterat statsrådets principbeslut om företagande för att det ska överensstämma med regeringsprogrammet 2023–2027 och sträcka sig över regeringsperioderna. Principbeslutet är regeringens strategiska styrdokument för statsrådets sektorsövergripande främjande av företagande.

Statsrådets principbeslut om företagande uppdaterades genom ett beslut vid statsrådets gemensamma sammanträde den 5 september 2024. Det uppdaterade principbeslutet om företagande ersätter statsrådets föregående principbeslut som statsrådet fattade vid sitt allmänna sammanträde den 21 april 2022 och som statsrådet vid sitt allmänna sammanträde den 21 mars 2024 godkände som ett dokument som gäller under denna regeringsperiod.

Det uppdaterade principbeslutet om företagande fokuserar på strategiska prioriterade områden inom företagandet och tar fram politiskt beslutade åtgärdsförslag för strategiskt och långsiktigt främjande av företagande vid olika ministerier och över regeringsperioderna. Innehållet i principbeslutet är indelat i följande temaområden: 1) företagets förnyelse, tillväxt och internationalisering, 2) kompetens och tillgång på kompetent arbetskraft, och 3) en fungerande marknad. Principbeslutet innehåller sammanlagt 19 åtgärdsförslag fördelade på ovannämnda tre teman. Åtgärdsförslagen har avgränsats till sådana företagsfrämjande åtgärder som staten ansvarar för.

Nyckelord	entreprenörskap, strategier, verksamhetsmiljö, små och medelstora företag		
ISBN PDF	978-952-383-510-8	ISSN PDF	2490-0966
Ärendenummer	VN/15319/2024	Projektnummer	TEM046:00/2024
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-510-8		

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Valtioneuvoston julkaisu 2024:48

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Työ- ja elinkeinoministeriö

Kieli ruotsi

Sivumäärä 33

Tiivistelmä

Työ- ja elinkeinoministeriö on päivittänyt valtioneuvoston periaatepäätöksen yrittäjyydestä hallitusohjelman 2023–2027 mukaiseksi yli hallituskausien. Periaatepäätös on hallituksen tiivis strateginen ohjausasiakirja valtioneuvoston poikkihallinnolliseen yrittäjyyden edistämiseen.

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä on päivitetty valtioneuvoston yleisistunnon 5.9.2024 päätöksellä. Päivitetty periaatepäätös yrittäjyydestä korvaa valtioneuvoston edellisen periaatepäätöksen, joka on annettu valtioneuvoston yleisistunnossa 21.4.2022, ja hyväksytty tällä hallituskaudella voimassa olevaksi asiakirjaksi valtioneuvoston yleisistunnossa 21.3.2024.

Päivitetty valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä keskittyy strategiaan yrittäjyyden painopistealueisiin sekä luo niille poliittisesti linjattavat toimenpide ehdotukset strategiseen ja pitkäjänteiseen yrittäjyyden edistämiseen eri ministeriöissä yli hallituskausien. Periaatepäätöksen pääsisältöalueet ovat: 1) yritysten uudistuminen, kasvu ja kansainvälistyminen, 2) osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus sekä 3) toimivat markkinat. Periaatepäätös sisältää edellä mainituille kolmelle pääsisältöalueelle yhteensä 19 toimenpide-ehdotusta. Ehdotukset on rajattu kohdistumaan valtion vastuulla oleviin yrittäjyyden edistämisen toimiin.

Asiasanat yrittäjyys, strategiat, toimintaympäristö, pk-yritykset

ISBN PDF 978-952-383-510-8

Asianumero VN/15319/2024

ISSN PDF 2490-0966

Hankenumero TEM046:00/2024

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-510-8>

Government Resolution on Entrepreneurship

Publications of the Finnish Government 2024:48

Publisher Finnish Government

Group author Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland

Language Swedish

Pages

33

Abstract

The Ministry of Economic Affairs and Employment has updated the Government Resolution on Entrepreneurship in line with the Government Programme 2023–2027 across government terms. The Resolution is a concise strategic steering document for the Government’s cross-sectoral promotion of entrepreneurship.

The Government Resolution on Entrepreneurship has been updated by decision of the Government plenary session on 5 September 2024. The updated Resolution on Entrepreneurship replaces the previous Government Resolution that was issued in the government plenary session on 21 April 2022 and approved as a document in force during this government term in the government plenary session on 21 March 2024.

The updated Government Resolution on Entrepreneurship focuses on strategic priorities for entrepreneurship and based on them, offers proposals for policy measures for the strategic and long-term promotion of entrepreneurship in different ministries beyond government terms. The main themes of the Resolution are: 1) renewal, growth and internationalisation of companies, 2) competence and the availability of skilled labour, and 3) well-functioning markets. The Resolution contains a total of 19 proposals for measures for these three main themes. The proposals only concern such measures to promote entrepreneurship that are the responsibility of the state.

Keywords entrepreneurship, strategies, operating environment, small and medium-sized enterprises

ISBN PDF 978-952-383-510-8

ISSN PDF 2490-0966

Reference number VN/15319/2024

Project number TEM046:00/2024

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-510-8>

Innehåll

1	Inledning	7
2	Utgångspunkter	8
3	Mål och åtgärder	11
3.1	Mål för företagens förnyelse, tillväxt och internationalisering.....	11
3.1.1	Förnyelse av industrin och målen med den.....	11
3.1.2	Utnyttjande av möjligheter inom omställningen till ren energi och dess mål.....	12
3.1.3	Digitaliseringen och dess mål.....	13
3.1.4	Offentlig företagsfinansiering och dess mål.....	14
3.1.5	FoUI-verksamheten och dess mål.....	15
3.1.6	Servicebranscherna och deras mål.....	16
3.1.7	Immateriella rättigheter, IPR och deras mål.....	16
3.1.8	Uppstartsföretagande och dess mål.....	17
3.1.9	Ensamföretagande och dess mål.....	17
3.1.10	Ägarbyten och deras mål.....	18
3.1.11	Tillväxtföretagande och dess mål.....	18
3.1.12	Främjande av företagets internationalisering och export samt deras mål.....	19
3.1.13	Regionförvaltningsreformen, tillstånds- och tillsynsverken samt livskraftscentralerna och deras mål.....	19
3.2	Kompetens och mål för tillgången på kompetent arbetskraft.....	21
3.2.1	Företagsamhetsfostran och dess mål.....	21
3.2.2	Tillgången på kompetent arbetskraft och stärkande av kompetensen samt mål för dem.....	21
3.2.3	Reformen av AN-tjänsterna 2024 och dess mål.....	22
3.2.4	Arbetsmarknadsreformer och deras mål.....	23
3.2.5	Internationell rekrytering och dess mål.....	24
3.3	En fungerande marknad.....	25
3.3.1	Fungerande marknad och konkurrens samt deras mål.....	25
3.3.2	Minskning av företagets administrativa börda och dess mål.....	26
3.3.3	Utveckling av offentlig upphandling och dess mål.....	26
3.3.4	Tillståndsprocessen och dess mål.....	27
3.3.5	Påverkan inom EU och dess mål.....	28
4	Övervakning	29
5	Åtgärder och ansvarsinstanser	30

1 Inledning

Främjande av företagande är ett av regeringens viktigaste prioriterade områden. Företagande har stor betydelse ur samhälllig och nationalekonomisk synvinkel, eftersom företag och företagare bidrar till samhället och ekonomin med konkurrenskraft, tillväxt, arbete, utkomst, skatteintäkter, välfärd, försörjningsberedskap och regional livskraft samt global företagsverksamhet. Företagsverksamhet av alla storlekar är viktig, oavsett om man bara sysselsätter sig själv genom företagsverksamhet, eller om man är arbetsgivare.

För att förnya sin ekonomi och trygga välfärden i samhället behöver Finland förnya näringsstrukturen. Finlands konkurrenskraft, ekonomiska tillväxt och välfärd förutsätter snabba och lyckade åtgärder i samhället för att främja företagets förnyelse, investeringar, tillväxt, internationalisering samt för att främja sysselsättningen och produktiviteten. För att öka produktiviteten förutsätts företagande och arbetstillfällen som ger ett högre mervärde samt en dynamisk arbetsmarknad. Förändringar i omvärlden, såsom det geopolitiska läget, olika kriser, digitaliseringen, klimatförändringen och den åldrande befolkningen, framhäver också behovet av en övergripande, strukturell och intensiv förnyelse av näringslivet.

Detta principbeslut samlar på statsrådsnivå Finlands mål för främjande av företagande som regeringen och ministerierna gemensamt förbinder sig till. Målet är att främja företagande på lång sikt över regeringsperioderna. I principbeslutet dras riktlinjer upp för de viktigaste åtgärderna för att främja de uppställda målen. Ministerierna förbinder sig att förverkliga målen i principbeslutet inom sina ansvarsområden och inom ramen för sina tillgängliga resurser. Åtgärder som kräver finansiering behandlas och beslut om dem fattas separat i budgetprocessen och processen för planen för de offentliga finanserna.

2 Utgångspunkter

I Finland domineras företagsbeståndet av mikroföretag och småföretag. År 2022 var 98,3 procent (436 170 st.) av Finlands cirka 443 700 företag små och medelstora företag (exkl. jordbruk, skogsbruk och fiske)¹. År 2023 var sammanlagt cirka 264 000 personer företagare (exkl. jordbruk, skogsbruk och fiske, där cirka 70 procent (185 000 personer) var ensamföretagare och arbetsgivarföretagens andel cirka 30 procent (78 000 personer).² I Finland ligger tillväxtföretagande, internationalisering och sysselsättning på en liten grupp företags axlar. Uppstartsföretagandet och satsningarna på FoUI-verksamhet har minskat på lång sikt och ensamföretagandet är stort. Även företagens investeringar har minskat.

Att den ekonomiska utvecklingen i Finland har varit exceptionellt svag under de senaste 15 åren understryker behovet av att förbättra förutsättningarna för företagande. Produktivitetstillväxten har varit låg. Sysselsättningsutvecklingen har varit gynnsam, men sysselsättningsgraden är fortfarande låg jämfört med de övriga nordiska länderna.

Att förnya näringsstrukturen, grunda nya företag och att utveckla befintlig företagsverksamhet, tillväxt och innovativitet är viktigt med tanke på Finlands konkurrenskraft, ekonomiska tillväxt och sysselsättning. Företagen har också en central roll i utvecklingen av innovationer och teknik i Finland, eftersom de skapar förutsättningar för utveckling, forskning och kommersialisering av nya idéer. I Finland finns det många företag som är tillväxtorienterade, men det konkretiseras ändå inte som företagstillväxt. En central del av det finländska företagsfältet är familjeföretagen, där lyckade ägarbyten är avgörande. Ensamföretagare har också mycket ojämnt arbete, men tröskeln att anställa den första arbetstagaren är ofta hög.

Förändringarna i arbetslivet formar också företagsfältet. Växande trender är till exempel plattformsekonomi, lättföretagande, företagande på deltid och som bisyssla samt kombinationer av företagande och lönearbete. Tillgången på kompetent arbetskraft är ett av de största hindren för företagstillväxt. När det gäller

1 Statistikcentralen, Struktur- och bokslutsstatistik över företag, 10.5.2024

2 Statistikcentralen, Arbetskraftsundersökning, 10.5.2024

tillväxten är exporten avgörande eftersom verksamhet enbart på den inhemska marknaden inte ger tillräckliga förutsättningar för tillväxt. I Finland medför också låg aktivitet i fråga om grundandet av företag och en längre nedåtgående trend i fråga om grundandet av start up-företag utmaningar för helheten.

Företag i olika åldrar och storlekar som verkar i olika regioner har olika verksamhetsmiljöer och behov av företagande. Sedan 2020 har villkoren för företagande och företag genomgått en brytningstid på grund av olika kriser. Det geopolitiska läget har försämrats och det påverkar bland annat den höga inflationen, konsumenternas förtroende, köpbeteende och köpkraft. Kriserna och osäkerheten i ekonomin är en utmaning för företagandet. **Offentlig företagsfinansiering och företagstjänster används för att åtgärda marknadsbrister, fördela risken och katalysera företagets finansiering i olika skeden av livscykeln.** Olika statliga aktörer främjar etableringen av företag och utvecklingen, tillväxten och internationaliseringen av redan fungerande företag samt FoUI-verksamhet med olika och mångsidiga företagsfinansieringar och tjänster, som har tillgång till metoder såsom lån, garantier, understöd, företagsstöd och informations- och rådgivningstjänster.

Samhälleliga företag och andelslag har också egna specialbehov. Det primära målet för de samhälleliga företagens verksamhet är samhällelig genomslagskraft. Målet kan inbegripa främjande av socialt, miljömässigt, ekonomiskt och/eller kulturellt hållbar utveckling. Samhälleliga företag investerar största delen av sin vinst i att utveckla sin verksamhet och de finns på den konkurrensutsatta marknaden, i synnerhet som producenter av social-, hälso- och välfärdstjänster samt inom främjandet av sysselsättning och cirkulär ekonomi. De samhälleliga företagens potential att främja ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle är betydande. Andelslag är i sin tur företag som bedriver ekonomisk verksamhet. Andelslagens medlemsantal och andelskapital är inte fastställda på förhand. Ett andelslag ägs av dess medlemmar, som kan vara privatpersoner eller sammanslutningar. Andelslagen kan vara mångsidiga, vilket gör det möjligt för dem att verka inom nästan vilken bransch som helst där samarbete och samägande ger mervärde.

35 procent av företagens verksamhetsställen finns på landsbygden liksom 63 procent av tillväxtföretagen. Av företagen på landsbygden söker 6 procent kraftig tillväxt och av företagen i städerna 11 procent. Jord- och skogsbrukets hela potential måste kunna utnyttjas bättre till förmån för hela landet, även ur ett exportperspektiv. Regeringen har som målsättning att det finländska livsmedelssystemets hållbarhet ska förbättras och att matexporten ska fördubblas fram till 2031.

Regeringen kartlägger också mål och sektorsövergripande åtgärder för förnyelse av livskraften i olika landsbygds- och skärgårdsområden, för förutsättningar för beboelighet, tjänster, infrastruktur, företagande och medborgarverksamhet samt för stärkande av den övergripande säkerheten i det finländska samhället, med beaktande av EU- och OECD-dimensionerna. Finland är EU:s mest landsbygdsbetonade land, 95 procent av Finland består av landsbygdsområden. I dessa områden är knappt 1,5 miljoner människor fast bosatta och så många som 2,9 miljoner bor där regelbundet på deltid.

Samhället erbjuder företagen ramar för verksamhetsmiljön, men det är alltid företagaren själv som fattar beslut om företagsverksamheten. Företagen fattar tillväxtbeslut och genomför åtgärder på längre sikt. För att företagen ska våga eftersträva tillväxt, göra investeringar och skapa arbetsplatser **måste verksamhetsmiljön för företagandet vara förutsägbar, stabil och uppmuntra tillväxt**. Företagen får inte belastas av skyldigheter och bestämmelser som försvagar deras möjligheter att fortsätta företagsverksamheten, förnya sig, växa, sysselsätta eller göra investeringar. Det nationella genomförandet ska inte reglera eller belasta verksamhetsmiljön för företagande mer än vad EU kräver. Påverkansarbetet i EU ska aktivt främja mål som är i de finländska företagens och Finlands intresse.

3 Mål och åtgärder

Statsmakten främjar företagande inom flera olika politiska sektorer med betoning på närings-, innovations-, företags- och sysselsättningspolitiken. Målet är att skapa en attraktiv och konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för företagen där de kan förnyas, växa och anställa samt aktivt påskynda tillväxt. Det är viktigt att utnyttja potentialen hos Finlands tillväxttoppar, väcka företagens vilja att växa och främja tillväxtorientering genom åtgärder som är effektiva och hållbara med tanke på verklig förnyelse, tillväxt och export. Företagande främjas också genom skattepolitiken och den ekonomiska politiken samt utbildnings-, miljö- och migrationspolitiken.

3.1 Mål för företagens förnyelse, tillväxt och internationalisering

Förnyelsen och diversifieringen av Finlands näringsstruktur förutsätter att det satsas på Finlands tillväxttoppar och att de mest lovande globala tillväxtmöjligheterna utnyttjas. Förmågan att utveckla och lansera nya lösningar på marknaden är viktig. Detta förutsätter välriktade FoUI-satsningar och ny kompetens. Företagens immateriella investeringar är avgörande när det gäller att bygga upp den kompetens och de förmågor som behövs i synnerhet i anslutning till de affärsmöjligheter och produktivitetsfördelar som digitaliseringen erbjuder.

3.1.1 Förnyelse av industrin och målen med den

De operativa förändringarna i den internationella ekonomin utmanar den traditionella finländska industrin och dess globala konkurrensläge. Finlands utnyttjande av de affärsmöjligheter som de tekniska omvälvningarna öppnat upp och förmågan att skala upp lovande nya möjligheter till betydande affärsverksamhet ligger inte ännu på en tillräckligt nivå. Bakom den svaga utvecklingen av industriexporten och det långvariga underskottet i utrikeshandeln ligger också inhemska faktorer som kräver åtgärder. Investeringarna i Finland ligger inte heller tillräckliga med tanke på industrins förnyelse och konkurrensläge.

Den finländska industripolitiken måste förnyas för att den ska vara konkurrenskraftig, även på EU-nivå och globalt. Den förnyade industripolitiken ska innehålla politikhelheter som är väsentliga för exportindustrin (såsom logistiken) med målet att öka antalet tillväxt- och exportorienterade företag med en sysselsättande effekt och bevara arbetsplatser i Finland. Industripolitiken stöder hållbar tillväxt i och internationalisering av företag samt i vidare bemärkelse förnyelse av näringsstrukturen och utnyttjar i synnerhet den globala vågen för investeringar i ren övergång och att lyfta nya tekniker (såsom hälso- och kvantteknik samt lösningar för artificiell intelligens).

Kärnan i den förnyade finländska industripolitiken är att svara på förändringarna i det globala konkurrensläget och geopolitiken, inklusive förändringar i stöd-konkurrensen, stärka konkurrenskraften och resiliensen samt förbättra produktivitet. En granskning av exportindustrin utifrån det inhemska mervärde den skapar hjälper till att rikta in uppmärksamheten på frågor som är väsentliga med tanke på den förnyade industripolitiken. Den lyfter fram de stora skillnaderna mellan branscherna och småföretagens betydelse, som är betydligt större än deras bruttoexport, för exportens inhemska mervärde. Tjänsterna och i synnerhet de digitala tjänsterna har en central roll i detta.

3.1.2 Utnyttjande av möjligheter inom omställningen till ren energi och dess mål

För att stävja klimatförändringen krävs en betydande minskning av utsläppen inom olika delområden i samhället, bland annat inom industrin. Omställningen till ren energi inom industrin innebär en betydande minskning av utsläppen från befintliga processer och produktionsanläggningar samt uppkomsten av helt nya industribranscher och energiproduktionsformer. **Betydande förändringar i produktionen på industriell skala förutsätter omfattande investeringar som om de genomförs erbjuder nya affärsmöjligheter i stor utsträckning på hela företagsfältet.**

Ett av regeringens centrala mål är att främja investeringar i Finland. Målet främjas bland annat genom att utarbeta en nationell verksamhetsmodell för att locka stora investeringsprojekt till Finland samt genom att skapa smidiga myndighets- och tillståndsprocesser enligt principen om ett enda serviceställe. Dessutom påskyndas stora investeringar i omställningen till ren energi bland annat genom stödprogram.

Efterfrågan på produkter och tjänster inom omställningen till ren energi beräknas fortsätta att öka i världen. De lösningar som finländska teknologiföretag erbjuder har möjlighet att avsevärt minska klimatutsläppen och miljöskadorna på olika håll i världen. Denna så kallade handavtryckseffekt kan också vara en betydande drivkraft för Finlands ekonomiska tillväxt.

Omställningen till ren energi påskyndar förnyelsen av den finländska näringsstrukturen och öppnar betydande tillväxtmöjligheter, till exempel för dem som utvecklar olika koldioxidsnåla lösningar. Råvarorna i en bioekonomi som stöder en ren övergång kommer i stor utsträckning från landsbygdsområdena, vilket ökar livskraften i dessa områden. Om investeringar i industriell skala förverkligas ökar de aktiviteten inom såväl byggandet som leveranserna av maskiner och utrustning och påskyndar därmed hela den ekonomiska utvecklingen.

3.1.3 Digitaliseringen och dess mål

Automatisering, robotisering och artificiell intelligens har förändrat och fortsätter att förändra företagande och arbete. I och med utvecklingen är även företagets arbetskraftsbehov och kompetensbehov i omvälvning – vissa arbetsuppgifter försvinner och samtidigt uppstår nya arbetsplatser och yrken, till exempel inom dataanalys och informationsledning.

Digitaliseringen kommer även i framtiden att kraftigt forma ekonomin bland annat genom ny teknik och dataekonomin. Finländska företag ska delta i spetsutvecklingen i branschen, liksom i den allt hårdare konkurrensen. Digitaliseringen erbjuder företagare och företag nya möjligheter att utveckla och förverkliga affärsmodeller, kvalitet, kundorientering, produktivitet, hållbarhet och internationalisering både på den nationella och den globala marknaden. Utnyttjandet av digitala ekonomiska data i realtid i företag och hos myndigheter ger betydande kostnadsfördelar för hela samhället. **Företagens produktivitet ska höjas med hjälp av digital teknik (såsom artificiell intelligens) och dataekonomins affärsmodeller. Även det databaserade värdeskapandet ska stärkas.** I Finland är investeringarna i den digitala ekonomins och dataekonomins tillväxt fortfarande på en lägre nivå än i referensländerna, och fler investeringar behövs. Föregångarföretag och en större grupp små och medelstora företag ska ha förmåga och kompetens att växa och förnyas genom digitalisering. Det behövs fler digitalt avancerade små och medelstora företag.

Små och medelstora företag behöver i större utsträckning utnyttja och producera lösningar inom digitalisering och dataekonomi i innovations- och affärsökosystemen. Även forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU-verksamheten) i anslutning till digitaliseringen ska stärkas i små och medelstora företag. Snabbheten och smidigheten i att föra resultaten av forskning och utvecklingsarbete ut på marknaden via företag behöver förbättras. Små och medelstora företag ska stå i främsta ledet när det gäller att utveckla, erbjuda och tillämpa praktiska lösningar för den digitala omställningen och omställningen till ren energi. Som en del av digitaliseringsutvecklingen är det bra att försöka hitta metoder för att göra bredbandsförbindelserna tillgängliga för alla i Finland.

3.1.4 Offentlig företagsfinansiering och dess mål

En fungerande finans- och kapitalinvesteringsmarknad är en central del av ett livskraftigt företagarekosystem. De behövs särskilt för att främja innovationer, ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft. Marknadens funktion främjas av statens företagsfinansiering, vars roll är att komplettera finansmarknaden och dela risken. Behov finns särskilt inom finansieringen av företag i ett tidigt skede och i branscher med exceptionellt höga risker och eventuella intäkter samt höga hinder för marknadstillträde både nationellt och internationellt.

Offentlig företagsfinansiering främjar inledande av samt tillväxt och investeringar inom företagsverksamhet samt internationalisering, export och lyckade ägarbyten. EU-finansieringen gör utbudet av finansiering inom den privata sektorn mångsidigare för riskfyllda företag. Den kan bidra till att åtgärda det finansieringsunderskott som uppstår under konjunkturer och kriser.

Målet är att den offentliga företagsfinansieringen ska utgöra en tydlig finansieringsväg som kompletterar marknadsfinansieringen för företag av olika storlek, i olika åldrar och i olika utvecklingsskedan, att finansieringsinstrumenten ska erbjuda mångsidiga finansieringslösningar och att samarbete mellan aktörerna och att informationsutbytet ska vara smidigt. NTM-centralerna, Business Finland, Finlands Industriinvestering Ab och Finnvera Abp har en central roll som offentliga finansörer som kompletterar den privata marknadsfinansieringen. För att verksamheten ska ha större näringspolitisk genomslagskraft bör samarbetet mellan dessa aktörer utökas och intensifieras, till exempel genom att utveckla nya verksamhetsmodeller. Finlands offentliga exportfinansieringssystem ska säkerställa jämlika konkurrensförutsättningar för finländska företag på den internationella marknaden, vara en proaktiv exportfinansiär och åtgärda marknadsbrist i en föränderlig omvärld samt för sin del sträva efter att öka exportmängden och antalet exportföretag. I en

föränderlig omvärld är statens företagsfinansiering smidig och effektiv. **Systemet med företagsstöd bör utvecklas och tyngdpunkten flyttas så att den i högre grad främjar långsiktig produktivitet och mervärde samt övergången till ren energi med beaktande av konkurrensläget i verksamhetsmiljön.**

3.1.5 FoUI-verksamheten och dess mål

Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FoUI-verksamheten) utgör grunden för Finlands konkurrenskraft, produktivitetsökning och välfärd. Målet är att höja utgifterna för Finlands FoU-verksamhet till fyra procent av BNP före 2030. Målet är att i synnerhet små och medelstora företags FoUI-intensitet ska öka och att allt fler företag ska bedriva FoU-verksamhet. Samtidigt utökas antalet små och medelstora företag som systematiskt utnyttjar FoUI-verksamheten för att utveckla sin konkurrenskraft och påskynda tillväxten. På så sätt utvecklar man ny affärsverksamhet och konkurrenskraft och påskyndar tillväxt. För närvarande är företagens FoUI-verksamhet i Finland koncentrerad till ganska få företag och branscher. Landsbygdens andel av FoU-verksamheten i hela landet är cirka 5 procent. Andelen små och medelstora företag som bedriver FoU-verksamhet är relativt liten (11 procent av små och medelstora företag med över 10 anställda) och cirka 60 procent av företagens FoU-utgifter uppstår i stora företag. Inom FoU-verksamheten är det också viktigt att hitta spjutspetsar som företag kan använda för att växa till kategoriledare som har särskilt positiva återverkningar på samhället.

Finansieringen, andra stödåtgärder och den företagervänliga FoUI-miljön utvecklas så att den uppmuntrar företagen att i allt högre grad kan utnyttja FoUI-verksamheten och -samarbetet för att utveckla nya produkter och tjänster samt effektivisera sina processer. Små och medelstora företag har dock ofta på grund av knappa resurser, kompetensunderskott eller strategiska val inget eget systematiskt forsknings- och utvecklingsarbete, utan drar i sin FoU-verksamhet nytta av samarbetspartner, såsom stora företag och högskolor, genom vilka de får ny kompetens och blir en del av större ekosystem och nätverk. Internationellt FoUI-samarbete ger små och medelstora företag nya perspektiv och öppnar nya marknader och exportmöjligheter. Inom FoU-verksamheten uppstår också nya uppstarts- och deep tech-företag. **Det är viktigt att innovationer som uppkommit inom FoUI-verksamheten kan skalas upp till ny affärsverksamhet.** Detta stöds bland annat av en fungerande finansmarknad, ett system för immateriella rättigheter och kompetens samt verktyg som främjar marknadstillträde och export.

3.1.6 Servicebranscherna och deras mål

I Finland utgör servicebranscherna en betydande del av nationalekonomin.

Av bruttonationalprodukten är servicens (privat och offentlig) andel cirka 70 procent. Servicebranscherna sysselsätter omkring två tredjedelar av hela den privata sektorn och serviceexporten står för knappt en tredjedel av värdet på Finlands export. Graden av inhemskt ursprung är hög i servicen, och en stor del av servicens mervärde blir kvar i Finland. Även exporten av tjänster är en betydande källa till ekonomisk tillväxt, ett exempel är servicehandel vid sidan av traditionell varuhandel. Servicebranscherna har vuxit i Finland och detta återspeglas också i BNP-tillväxt. **Satsningar på tjänster och tillväxt inom serviceaffärsverksamheten stöder också förnyelsen av näringsstrukturen.**

Det finns många tillväxtfrämjande faktorer i utvecklingen av servicebranscherna – utnyttjandet av digitalisering och data höjer servicebranschens utvecklingspotential till en ny nivå. Immateriellt värdeskapande är utgångspunkten för företagande inom servicebranscherna och också centralt i förnyelsen av industri-företagen. Tjänsterna är inte heller bundna till fysisk varuproduktion och varuexport, utan de kan till och med fungera globalt via digitala datanät. Detta ger ett litet land en betydande möjlighet att skala upp små företag.

Inom servicebranscherna och företagsverksamhet som stöder sig på skapande av immateriellt värde, såsom turistbranschen och kreativ ekonomi, företag uppmuntras till FUI-verksamhet och företagens exportmöjligheter stärks. Företagsverksamheten inom turistbranschen stöds genom främjandet av utländsk turism i Finland. Turismexporten var också den tredje största posten inom serviceexporten 2023. Genom samarbete mellan den offentliga och privata sektorn stärks den nationella strategins verksamhetsätt och målen för företagsverksamheten inom den kreativa ekonomin.

3.1.7 Immateriella rättigheter, IPR och deras mål

Finlands ekonomiska system och förvaltning bygger i stor utsträckning på den fysiska varuproduktionens logik. De immateriella investeringarna har dock vuxit vid sidan av och delvis förbi de fysiska investeringarna i den globala ekonomin. I synnerhet i jämförelse med Sverige har Finland släpat efter betydligt på detta område. **Den rättsliga grunden för immateriella investeringar ligger i immateriella rättigheter (huvudsakligen patent, varumärken och upphovsrätt), där Finland traditionellt har varit framgångsrikt.**

Ett fungerande IPR-system har en betydande roll när företagen bedömer placeringen av funktioner (såsom FoUI, innovationer, huvudkontor) internationellt. Ett fungerande IPR-skydd är också ett livsviktigt stöd för företagens exportverksamhet, till exempel för att stävja piratverksamhet. Fungerande internationell praxis (PRS, IPR-ombudssystemet) är särskilt viktig när små och medelstora företag börjar exportera sina produkter utomlands.

3.1.8 Uppstartsföretagande och dess mål

Uppstartsföretag och uppstartsföretagare är viktiga förnyare och tillväxtmotorer för näringslivet som utvidgar FoUI-verksamheten till nya sektorer. Uppstartsföretagen står för en betydande del av de nya arbetsplatserna och satsningarna på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Nya innovativa företag lanserar nya tjänster och produkter på marknaden samt förnyar näringslivet och näringsstrukturen. Antalet nya uppstartsföretag liksom antalet nya forsknings- och företagsorienterade deep tech-företag har dock minskat i Finland sedan 2016. **För att stödja uppstartsföretagande behövs politiska åtgärder som skapar nya incitament samt avlägsnar hinder för att uppstartsföretagande och -företag ska uppstå och växa.**

3.1.9 Ensamföretagande och dess mål

Cirka 70 procent av Finlands företagsbestånd utgörs av ensamföretagare. Det är en exceptionellt stor andel. I Finland är ensamföretagande också en bestående form av företagande och antalet har ökat i jämn takt. År 2000 fanns det sammanlagt 120 000 ensamföretagare och 2023 var de redan cirka 185 000. Ökningen av antalet ensamföretagare beror delvis på omvälvningen i arbetslivet och situationen på arbetsmarknaden.

Tröskeln för att anställa den första arbetstagaren är hög. Ensamföretagare arbetar ofta nätverksbaserat. Bakom ensamföretagande ligger ofta en vilja att behålla sin egen frihet och man vill inte utöka företagsverksamheten eller expandera. För många företagare leder inte självsyssetsättningen och företagarrisken till ökade inkomster. Nästan hälften av ensamföretagarna tjänar mindre än 2 000 euro i månaden. **I Finland är det nödvändigt att se över om det finns hinder för ensamföretagande från statens sida. Genom att avlägsna eller jämna ut dessa kan man få fler ensamföretagare utöka sin företagsverksamhet och bli arbetsgivare.**

3.1.10 Ägarbyten och deras mål

Överföring av ett företag genom företagsförvärv, generationsväxling eller på annat sätt skapar ofta en möjlighet för företagsverksamheten att fortsätta, förnya sig och växa, vilket även gynnar den regionala och lokala livskraften och hållkraften. Ägarbyten är en källa till tillväxt i allt fler små och medelstora företag. Till utvecklande och livskraftig företagsverksamhet hör också att ägarskapet utvecklas, stärks och förnyas. Under de kommande tio åren planerar cirka 45 procent av företagen att genomföra ett ägarbyte. Under de närmaste åren kommer man att avstå från huvudägandet i över 50 procent av företagen på landsbygden och fram till 2028 är detta aktuellt i över 90 procent av företagen.

Att påskynda ägarbyten är en viktig metod för att förnya företagsstrukturen. Privat företagsrådgivning och -finansiering är utgångspunkter för genomförandet och planeringen av ägarbyten, och de kompletteras av offentliga företagstjänster och företagsfinansiering. **Finansieringen av ägarbyten är också ett av de prioriterade områdena för den offentliga företagsfinansiären Finnvera.** Finnvera möjliggör årligen ett betydande antal finländska ägarbyten genom borgen och lånefinansiering. Teollisuussijoitus Oy kan också genom direkt investeringsverksamhet delta i företagsarrangemang och ägarbyten med hjälp av finansiering i form av eget kapital.

3.1.11 Tillväxtföretagande och dess mål

Tillväxtföretagen är en viktig företagsgrupp med tanke på ekonomisk tillväxt och förnyelse. Särskilt medelstora företag och så kallade mid cap-företag är viktigare än sin storlek för vårt samhälle. Trots att antalet medelstora företag är litet är de viktiga sysselsättare och skapar ett betydande mervärde för ekonomin. Medelstora företag är med tanke på sina resurser också potentiella internationella aktörer. Bland dem finns även exportföretag, och fler sådana behövs i Finland. Tillväxten påverkas förutom av antalet tillväxtföretag och tillväxttakten även av tillväxtföretagens storlek. En större startstorlek för tillväxtföretag eller skalbara företag kan möjliggöra större tillväxt.

För att påskynda tillväxtföretagandet är det viktigt att allt fler företag växer och blir större. Ur de medelstora företagens synvinkel är små växande företag (10–49 anställda) som snabbt kan skala upp sig och växa till medelstora företag en viktig företagsgrupp. Ofta krävs tillväxt på den internationella marknaden, det räcker inte enbart att växa på den inhemska marknaden. Många företag är så kallade Mittelstand-företag som ägs av företagare, och det ska beaktas till exempel i företagsfinansieringen och andra politiska åtgärder.

Näringsstrukturen måste förnyas och bli mångsidigare för att ekonomins resiliens och förmåga att reagera på förändringar i efterfrågan på marknaden ska bli starkare. Antalet tillväxtföretag började minska efter 2019, och därför behövs åtgärder för att vända utvecklingen och få antalet att börja växa igen. Regeringen har som mål att fördubbla antalet tillväxtorienterade, medelstora företagardrivna företag (s.k. Mittelstand-företag) fram till 2030.

3.1.12 Främjande av företagens internationalisering och export samt deras mål

Främjandet av företagens export och internationella tillväxt är en av Finlands näringspolitiska prioriteringar. Att bredda exportbasen och öka företagens internationella konkurrenskraft är de viktigaste smärtpunkterna i Finlands exportfrämjande. Under de senaste åren har Finland halkat efter referensländerna i exportutvecklingen och konkurrensen i de globala värdenätverken. De hundra största exportföretagen i Finland står för två tredjedelar av exporten. De små och medelstora företagens andel av exporten har hållits runt 15 procent. Exportens andel av BNP är fortfarande lägre i Finland än i de centrala referensländerna. Antalet skalbart växande företag som strävar efter internationalisering är det lägsta i Norden. Särskilt skaran av medelstora företag är begränsad.

För att möjliggöra ekonomisk tillväxt och minska referensländernas försprång behöver Finland en mångsidigare exportstruktur, nya exportföretag och betydligt fler medelstora företag som satsar på internationell affärsverksamhet och tillväxt. Nätverket Team Finland som främjar finländska företags export samlar statsfinansierade internationaliseringstjänster riktade till företag och erbjuder företag en smidig serviceväg från den inhemska marknaden ut i världen. Nätverkets kärnaktörer (Business Finland, Finnvera, NTM-centralerna, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet) har ett nära samarbete med regionala och privata tillhandahållare av företagstjänster för att garantera smidig service för företagen. Team Finland-verksamheten och ledningen förnyas i en mer strategisk riktning tillsammans med näringslivet.

3.1.13 Regionförvaltningsreformen, tillstånds- och tillsynsverken samt livskraftscentralerna och deras mål

Statens regionförvaltning reformeras (regionförvaltningsreformen) så att statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter samlas i en ny riksomfattande myndighet genom inrättandet av en tillstånds- och tillsynsmyndighet samt

nya regionala livskraftscentraler. Reformens mål är att underbygga en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis oberoende av region och att göra tillståndsprocesserna smidigare. De nya ämbetsverken inleder sin verksamhet från och med början av 2026.

Tillstånds- och tillsynsverket ansvarar för de verkställighets-, styrnings-, tillstånds-, registrerings- och tillsynsuppgifter som föreskrivs i lagstiftningen. Målet är att förbättra och förenhetliga tillstånds- och tillsynspraxisen samt erbjuda smidig service till kunder och företag oberoende av region. Det riksomfattande verksamhetsområdet garanterar enhetliga verksamhetsätt och allokering av resurser för att säkerställa bland annat effektiva tillståndsprocesser.

NTM-centralernas uppgifter inom ansvarsområdet för näringar, arbetskraft och kompetens, största delen av uppgifterna inom ansvarsområdet för trafik och infrastruktur samt en del av uppgifterna inom ansvarsområdet för miljö och naturresurser samlas inom områden som är starkare än de nuvarande, vid livskraftscentraler. Vid beredningen av reformen bör man fästa avseende vid att främja verksamhetsförutsättningarna för företagande, liksom vid att utveckla företagstjänster.

Livskraftscentralerna är sektorsövergripande statliga regionförvaltningsmyndigheter som sköter särskilt föreskrivna utvecklings-, finansierings- och verkställighetsuppgifter som främjar livskraft. Livskraftscentralerna sköter bland annat uppgifter som främjar verksamhetsförutsättningarna för företagande, såsom utveckling av regionerna, främjande av företagande och näringsverksamhet, rådgivning som främjar företagsverksamhet, servicehandledning och nätverksarbete, främjande av arbetslivets kvalitet och hållbar tillväxt inom företagsverksamheten, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet, internationalisering och konkurrenskraft samt energiproduktion. Livskraftscentralerna har även flera andra uppgifter.

Livskraftscentralerna främjar företagsverksamhet genom företagsfinansiering och företagstjänster, rådgivning, servicehandledning och nätverksarbete, i syfte att främja företagets hållbara tillväxt, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet, internationalisering och konkurrenskraft.

3.2 Kompetens och mål för tillgången på kompetent arbetskraft

3.2.1 Företagsamhetsfostran och dess mål

Inom den allmänbildande utbildningen och det fria bildningsarbetet ligger tyngdpunkten i företagsamhetsfostran på att stärka den företagarmässiga attityden och färdigheterna i anslutning till företagande. Inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen stöder ett starkt samarbete med intressentgrupper och arbetslivet skolornas och läroanstalternas företagsamhetsfostran, som är förenlig med den riksomfattande och lokala läroplanen. Inom den allmänbildande utbildningen stöder företagsamhetsfostran också målen för det ekonomiska kunnandet.

Verksamhetsmodellen för yrkesutbildningen erbjuder utmärkta ramar för företagsamhetsfostran i samarbete med intressentgrupper och näringslivet. Företagsamhetsfostran inom yrkesutbildningen erbjuder en tydlig väg och möjlighet att få sysselsättning när studierna avslutas eller senare. Utbildningen för företagare och personer som planerar företagsverksamhet stöder en inlärningsväg som siktar på kontinuerligt lärande.

Basforskning, tillämpad forskning och forskning som betjänar praxis vid yrkes-högskolor och universitet möjliggör allt lättare möjligheter att göra lönsam affärsverksamhet av innovationer och forskningsresultat. Dessutom är målet med FoU-verksamheten att forsknings- och innovationsfinansieringen ska utvecklas för att stärka tillväxten och förnyelseförmågan på lång sikt (4 % av BNP 2030). Omställningen till ren energi, tryggheten av den biologiska mångfalden, den energiteknologiska omvälvningen, utvecklingen av bioteknologin, de förändringar som digitalisering och artificiell intelligens medför samt befolkningsstrukturen erbjuder nya möjligheter till företagande med hjälp av högklassig forskning.

3.2.2 Tillgången på kompetent arbetskraft och stärkande av kompetensen samt mål för dem

Tillgången på arbetskraft och hög kompetens inverkar på ett avgörande sätt på Finlands och de finländska företagens konkurrenskraft och framgång globalt och är också ett av de viktigaste kriterierna för att internationella investeringar ska riktas till Finland. Främjandet av tillgång på kompetent arbetskraft och kompetens stöder också den offentliga ekonomins hållbarhet och tryggar bevarandet av välfärdssamhällets tjänster.

Tillgången på kompetent arbetskraft är en central faktor som begränsar företagets tillväxt och framgång. Rekryteringsproblem har blivit vanligare och de har spritt sig till nya branscher och yrken samt till alla regioner. Även förändringar i arbetslivet, såsom digitalisering och omställningen till ren energi, utmanar traditionella arbetsätt och arbetsformer. Företag och arbetsgivare behöver ny rekryteringskompetens.

För att säkerställa kompetensen utökas antalet nya studieplatser vid högskolorna och de riktas till branscher och områden som förutspås få betydande brist på arbetskraft. Samarbetet mellan yrkesutbildningen och näringslivet stärks och utbudet av utbildning förnyas så att det bättre motsvarar arbetslivets behov och målen för FoU-verksamheten. Dessutom svarar man på kompetens- och utbildningsbehoven genom kompetensutveckling i form av fortbildning och kompletterande utbildning. Man svarar i synnerhet på också snabba behov i företagen av att omdirigera kompetensen med mindre utbildningshelheter än examina, såsom arbetskraftsutbildning, delar av examina inom yrkesutbildningen och små kompetenshelheter vid högskolorna. Dessutom ska servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning verkställa de åtgärder för kontinuerligt lärande som den parlamentariska arbetsgruppen fastställt. Det är också viktigt att lära sig på arbetsplatserna. Stärkande av kompetensen bör ses som en central del av den strategiska ledningen. Genom att utveckla dialogen mellan utbildning och arbetsliv kan man säkerställa att utbildnings- och kompetenssatsningar motsvarar arbetslivets behov.

Den regionala och branschspecifika prognostiserings- och utvärderingsinformationen om förändringar och föränderliga kompetensbehov i företagets verksamhetsmiljö ska utnyttjas på ett mångsidigt sätt i planeringen och säkerställandet av tillgången på kompetent arbetskraft. En utmaning som har identifierats är att prognostiseringsinformationen är splittrad, dessutom är det en utmaning att utnyttja informationen i planeringen och inriktningen av utbildningen. **Därför bör man utveckla ett nytt, samlande system för prognostiseringsinformation med verktyg,** till exempel för dem som tillhandahåller utbildningstjänster samt för producenter och utvecklare av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster.

3.2.3 Reformen av AN-tjänsterna 2024 och dess mål

Från och med början av 2025 ansvarar kommunerna och sysselsättningsområdena för att ordna offentlig arbetskrafts- och företagservice i Finland. Kommunernas betydelse för företagsamhets- och innovationsåtgärderna är stor och reformen av AN-tjänsterna ökar kommunernas ansvar och möjligheter att

erbjuda och kombinera olika företagstjänster ytterligare. Överföringen av organiseringsansvaret skapar möjligheter för kommunerna att bygga upp nya regionala ekosystem för företagstjänster, främja sysselsättningen och utveckla näringarna. Ett av målen för omorganiseringen är att i allt högre grad stödja regionernas livskraft, dragningskraft och hållkraft. Som sysselsättningsområdenas partner har även NTM-centralerna (de kommande livskraftscentralerna) en viktig roll i utvecklingen av samarbetet mellan regionala aktörer, upprätthållandet av smidiga servicevägar, säkerställandet av kompetent arbetskraft och prognostiseringen av näringslivets utveckling.

Matchningsutmaningen på arbetsmarknaden står i centrum för reformen av arbets- och näringstjänsterna. Tack vare kommunernas och regionernas lokal-kännedom kan nya synergifördelar uppnås när samma anordnare ansvarar för livskrafts-, utbildnings-, företags- och sysselsättningstjänster samt markanvändning och planläggning. En allt tätare koppling av tjänster som stöder tillgången på kompetent arbetskraft till regionala ekosystem för företagstjänster gör det också möjligt att bygga upp tjänster i regionerna som främjar investeringar i Finland.

3.2.4 Arbetsmarknadsreformer och deras mål

Avtalsverksamheten på arbetsmarknaden har under den senaste tiden genomgått ett brytningsskede. De riksomfattande branschspecifika kollektivavtalen kompletteras i allt högre grad av arbetsplatspecifika lösningar som grundar sig på riksomfattande kollektivavtal. Även företagspecifika kollektivavtal har i viss mån blivit vanligare.

På arbetsmarknaden görs betydande reformer genom lagändringar. Det är fråga om att främja konkurrenskraften, produktiviteten och sysselsättningen, och därigenom trygga välfärdsstatens verksamhetsförutsättningar. Ur företagets synvinkel är det fråga om förutsättningarna för framgång på en konkurrensutsatt marknad. **Under de senaste åren har det också skett förändringar i sätten att låta utföra arbete.** Även om största delen av arbetet fortfarande utförs i anställningsförhållanden har flera branscher i allt större utsträckning börjat utnyttja modellen som grundar sig på uppdragsförhållanden. Detta påverkar inte bara parternas ställning utan också konkurrensförutsättningarna mellan företagen och samhällets ekonomiska bärkraft, till exempel på grund av frågor som gäller finansieringen av sociala förmåner.

Arbetslivet blir allt mer internationellt i takt med att användningen av utländsk arbetskraft ökar. Utländsk arbetskraft är av betydelse för att lösa bristen på arbetskraft. Fenomenet har dock också lett till att det har förekommit missförhållanden på arbetsmarknaden, såsom missbruk i anslutning till underbetalning och dumpning av arbetsvillkor. Arbetsmarknaden behöver åtgärder som på ett effektivt sätt kan trygga minimivillkoren för anställningsförhållanden och uppfyllandet av dem för alla som arbetar i Finland samtidigt som de ser till att företagen har ett jämlikt konkurrensläge på marknaden.

Förnyandet av arbetslagstiftningens strukturer (tvingande natur, andra avtalsmöjligheter) behöver också fortsätta. Olika branschspecifika behov, inklusive faktorer som beror på internationell konkurrens som företagen möter, förutsätter en komplettering av de möjligheter till avtal på annat sätt som ingår i arbetslagstiftningen. Flexibilitet och trygghet behövs också när man svarar på de krav som plötsliga kriser och förändringar ställer.

3.2.5 Internationell rekrytering och dess mål

Etiskt hållbar internationell rekrytering tryggar Finlands livskraft. Ett konkurrenskraftigt och välmående Finland bygger på hög kompetens. Det är viktigt att identifiera och utnyttja den inhemska och utländska kompetens som redan finns i Finland samt att öka arbetstagarnas rörlighet i Europa. Dessutom är det nödvändigt att på ett riktat sätt göra invandringen av högutbildade experter och yrkeskunniga inom branscher med brist på arbetskraft smidigare, så att FoUI-verksamhetens och arbetsmarknadens nuvarande och framtida behov kan tillgodoses. Invandringen ska stärka statsfinanserna.

Målet är att finländska företag oberoende av storlek och läge ska kunna och våga rekrytera experter som lämpar sig för deras behov även från utlandet. Staten stöder etisk och träffande internationell rekrytering med utreseländer som valts genom riktade partnerskap. Rekryteringströskeln sänks genom fungerande offentliga tjänster som garanterar smidiga och tillförlitliga tillståndsförfaranden samt en modern serviceväg före och efter ankomst. Arbetsgivarna drar nytta av att offentliga och privata rekryteringstjänster fungerar smidigt ihop. Genom gemensamma åtgärder och tillsyn måste man också säkerställa att den finländska arbetsmarknaden är säker för alla och att arbetsrelaterat utnyttjande bekämpas effektivt.

3.3 En fungerande marknad

3.3.1 Fungerande marknad och konkurrens samt deras mål

Fungerande konkurrens är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och ökad produktivitet. Konkurrens har även en positiv inverkan på innovationsverksamheten. Fungerande konkurrens på hemmamarknaden och den inre marknaden hjälper näringslivet att förnya sig och effektivisera sin verksamhet och förbättrar även företagens internationella konkurrenskraft. Fungerande konkurrens har således positiv betydelse även för Finlands och EU:s konkurrenskraft. Företag som effektivt konkurrerar på sin hemmamarknad är mer beredda att också möta konkurrensen på den globala marknaden.

Den offentliga förvaltningen kan påverka företagets tillväxt- och verksamhetsförutsättningar genom företagarpolitiska åtgärder som ökar företagarnas förtroende för att företagandets verksamhetsmiljö är jämlik, konsekvent, tydlig, möjliggör tillträde till marknaden och verksamhet där och är tillräckligt förutsebar. Till tryggheten av jämlika verksamhetsförutsättningar hör bland annat att säkerställa konkurrensneutralitet enligt konkurrenslagen, det vill säga att trygga jämlik konkurrens mellan offentlig och privat näringsverksamhet på marknaden. Konkurrensneutraliteten är viktig för små och medelstora företag, eftersom ogrundade konkurrensfördelar för den offentliga sektorn kan ha negativ inverkan på konkurrerande företags verksamhet. **Att hålla samfundsskattesatsen på en konkurrenskraftig nivå och ha en sporrande och förutsägbar beskattning är en väsentlig del av en stabil verksamhetsmiljö för företagande och investeringar som stärker ekonomisk tillväxt, sysselsättning, företagande och inhemskt ägarskap.**

Finland främjar inhemska små och medelstora företags intressen och behov i EU samt bidrar till att säkerställa att politiken och programmen för små och medelstora företag är effektiva och balanserade genom att utnyttja det arbete som Europeiska kommissionens ambassadörer för små och medelstora företag (SME Envoy) genomför. Dessa ambassadörer är nyckelpersoner som valts ut av varje medlemsstat eller en intressebevakningsorganisation och de representerar och stöder små och medelstora företag på EU-nivå. Ambassadörerna för små och medelstora företag fungerar som en länk mellan företagen, medlemsstaterna och EU:s institutioner.

3.3.2 Minskning av företagens administrativa börda och dess mål

Med tanke på Finlands ekonomiska framgång måste man se till att företagens författningsmiljö fungerar och är konkurrenskraftig. Smidig reglering uppnår effektivt de politiska och innehållsmässiga mål som ställts upp för den utan extra olägenheter för företag eller medborgare och utan onödiga kostnader för den offentliga förvaltningen. Genom smidig reglering stärks tillväxten och konkurrenskraften hos företag som är verksamma i Finland, dessutom främjas marknadens funktion.

Målet med smidigare reglering är att underlätta företagens vardag, minska på onödig byråkrati och onödiga kostnader som regleringen och iakttagandet av den orsakar företagen. I regleringen bör onödiga administrativa bördor för företagen undvikas och alltjämt gallras bort. Konsekvenserna för företagens administrativa börda ska bedömas omsorgsfullt som en del av den övriga bedömningen av konsekvenserna för företagen. Konsekvensbedömningen är särskilt viktig för små företag, som relativt sett belastas mest av den administrativa bördan. När konsekvenserna av den administrativa bördan bedöms i euro i samband med lagberedningen, är det möjligt att följa utvecklingen av den administrativa bördan som den nya lagstiftningen orsakar företagen på ett enhetligt och systematiskt sätt inom alla förvaltningsområden och även vidta nödvändiga åtgärder när den administrativa bördan växer. **Målet är att företagens administrativa börda åtminstone inte ska öka under regeringsperioden.** Om den nya lagstiftningen medför större administrativ börda för företagen måste man hitta motsvarande lättnader. **Regleringen bör göras smidigare även för kommunernas del genom att avveckla normerna.** Målet förs fram så att all granskning av sektorlagstiftningen som styr kommunerna i tillämpliga delar kopplas till lindring av kommunernas normer.

3.3.3 Utveckling av offentlig upphandling och dess mål

Den offentliga sektorn köper årligen produkter och tjänster från den privata sektorn för cirka 30 miljarder euro. Ungefär hälften av upphandlingarna är små upphandlingar eller direktupphandlingar och den andra hälften öppet konkurrensetsatta upphandlingar. Målet med konkurrensetsättningen av offentliga upphandlingar är att möjliggöra icke-diskriminerande behandling av företag och öppet tillträde till upphandlingsmarknaden. Tillträde till offentliga upphandlingar som leverantör fungerar ofta också som en grogrund för internationalisering för företagen.

Offentliga upphandlingar konkurrensutsätts allt mindre, vilket i synnerhet syns i att antalet anbud som lämnas in vid konkurrensutsättningar minskar. Detta leder till ineffektivitet, så för att öka konkurrensen och åstadkomma kostnadsbesparingar är det viktigt att i synnerhet små och medelstora företag får bättre tillträde till upphandlingar. På grund av det stora antalet upphandlingar kan även en liten effektivisering av de konkurrensutsatta upphandlingarna leda till mycket stora årliga besparingar. En ökning av antalet anbudsgivare förbättrar också upphandlingarnas kvalitet och medför nya innovativa genomförandemodeller för upphandlingarna.

3.3.4 Tillståndsprocessen och dess mål

Ett förutsebart, tillförlitligt och smidigt tillståndssystem stöder främjandet av investeringar på ett betydande sätt. För ett företag som förbereder en investering är det viktigt att veta hur förutsättningarna för beviljande av tillstånd ser ut och vilka uppgifter som behövs för handläggningen samt att få en uppskattning av handläggningstiden.

Syftet med miljörelaterade tillståndsförfaranden är att säkerställa att verksamheten inte orsakar förorening av miljön eller risk för detta. Det finländska tillståndssystemet förverkligar målet som helhet väl, men problemen med tillståndsprocesserna för vissa enskilda projekt har under de senaste åren försämrat Finlands rykte som investeringsland. Det har bland annat varit besvärligt att processen för sökande av ändring är utdragen och att det förekommit brister i det nationella genomförandet av EU-lagstiftningen, vilket har lett till att processen har varit oförutsägbar, och till att tillståndsmyndigheten och rättsväsendet fattat beslut som avviker från varandra.

Regeringen förbinder sig att göra tillståndsprocessen för investeringar smidigare bland annat genom att införa tillståndsprocesser enligt principen om ett enda serviceställe, förverkliga en förvaltningsstruktur som stöder dem genom att inrätta en riksomfattande tillstånds- och tillsynsmyndighet, främja digitala tjänster och genomföra andra nödvändiga åtgärder. Den investeringsgrupp som regeringen inrättat används också för att främja placeringen av investeringar i Finland.

3.3.5 Påverkan inom EU och dess mål

Finland påverkar aktivt alla skeden av beredningen och beslutsfattandet inom EU. En central del av förhandspåverkan är att lyfta fram Finlands mål som en del av de långsiktiga planer som utarbetas inom EU och kommissionens arbetsprogram. Påverkan grundar sig på statsrådets samordnade syn.

Finlands hemmamarknad är EU:s inre marknad. Upp till 60 procent av Finlands export och hela 73 procent av importen är beroende av denna marknad som grundar sig på frihandel, tullfrihet och enhetlig reglering i de 27 medlemsstaterna. Enligt Finlands ståndpunkt är rättvis konkurrens, en fungerande inre marknad och en effektiv användning av de nuvarande EU-medlen grunden för EU:s långsiktiga konkurrenskraft och avgörande när det gäller att lösa nuvarande och framtida utmaningar. Den avtagande ekonomiska tillväxten i Europa, den åldrande befolkningen och den sjunkande nativiteten samt den osäkerhet som krig och kriser orsakar kan medföra utmaningar för den fria handeln och för efterlevnaden av internationella avtal. Den inre marknaden måste reformeras genom att fortsatt undanröja handelshinder och minska företagens administrativa börda.

En fungerande inre marknad är särskilt viktig för små och medelstora företag. EU:s inre marknad skapar förutsättningar för att utvidga verksamheten till andra medlemsstater, då bland annat kraven på produkter är enhetliga i alla medlemsstater. Harmonisering av EU-lagstiftningen, satsningar på regleringens kvalitet och bland annat åtgärder för att minska rapporteringsskyldigheterna stöder små och medelstora företags verksamhet både på EU-nivå och nationellt.

4 Övervakning

Genomförandet av principbeslutet följs upp på statsrådsnivå genom uppföljning av hur åtgärderna i principbeslutet framskrider. Dessutom följer varje ministerium årligen upp verkställandet av principbeslutet som en del av planeringen av ministeriernas verksamhet och ekonomi.

5 Åtgärder och ansvarsinstanser

Åtgärder och ansvariga aktörer för omställningen till ren energi:

1. Finlands attraktionskraft som investeringsland för omställningen till ren energi främjas genom offentliga politiska åtgärder som särskilt stärker utvecklingen, testningen och uppskalningen av nya koldioxidsnåla lösningar, tryggheten av investeringsmiljöns konkurrenskraft samt tillgången till nödvändig kompetens på hela företagsfältet.
(Ansvariga aktörer ANM, MM, KM, UKM, FM)

Åtgärder och ansvariga aktörer inom den offentliga företagsfinansieringen:

2. Det säkerställs att den offentliga företagsfinansieringen utvecklas, förbättras och kompletteras finansmarknaden och att verksamheten beaktar marknadsutvecklingen (inkl. förändringar i områden med marknadsbrist). Effektiv verksamhet, samarbete och en smidig kundväg säkerställs genom ägarstyrning och samarbete mellan aktörerna. Dessutom utnyttjas möjligheterna till EU-finansiering effektivare av finländska finansiärer, företag och statens specialfinansieringsbolag.
(ANM, UM, Finnvera, Tesi, Business Finland, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna Finfofund)
3. Finlands Industriinvestering Tesis industripolitiska roll (ANM, Tesi) stärks och Finnveras finansieringssystem för inhemsk finansiering och export utvecklas så att det blir mer konkurrenskraftigt och smidigare genom en totalreform av lagstiftningen (inkl. eventuella strukturella förändringar och utnyttjande av digitalisering i verksamheten).
(ANM, Finnvera)
4. Under ledning av ANM och i synnerhet tillsammans med Business Finland, Tesi och Finnvera utvecklas nya verksamhetsmodeller som stöder ett tätare samarbete mellan dessa aktörer för att uppnå större näringspolitisk genomslagskraft i företagsfinansieringen.
(ANM, VTT, Business Finland, Tesi, Finnvera, NTM-centralerna/ i framtiden Livskraftscentralerna)

Åtgärder och ansvariga aktörer för FoUI-verksamheten:

5. I enlighet med den fleråriga planen för FoU-finansieringen riktas statlig FoU-finansiering till företag som inleder FoU-verksamhet samt till små och medelstora företag som förbinder sig att långsiktigt utöka FoU-verksamheten. *(ANM, Business Finland, Tesi, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna)*
6. Inriktningen av incitamenten för FoUI-verksamhet och deras roll i små och medelstora företag förtydligas så att skatteincitament för FoU och direkta FoU-stöd (Business Finland, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna) bildar en fungerande och effektiv helhet som uppmuntrar företag att ta större risker och förnya sig. *(ANM, Business Finland, Tesi, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna)*

Åtgärder och ansvariga aktörer inom uppstartsföretagande:

7. Uppstartsföretagande påskyndas genom statliga politiska åtgärder så att Finland får världens bästa ekosystem för uppstartsföretag och tillväxtföretag. *(ANM, UKM)*

Åtgärder och ansvariga aktörer för ägarbyten:

8. Genomförandet av ägarbyten och utvecklingen av företagsfinansierings- och företagstjänster för ägarbyten främjas genom statlig företagsfinansiering och företagstjänster. *(Finnvera, Tesi, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna)*

Åtgärder och ansvariga aktörer för företagens internationalisering:

9. Genom strategisk ledning av nätverket som erbjuder internationaliseringstjänster för företag (Team Finland), gemensamma strategiska val av länder och branscher samt riktade tjänster främjas exporttillväxten på kort, medellång och lång sikt. *(ANM, UM, Business Finland, Finnvera, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna)*

Åtgärder och ansvariga aktörer för regionförvaltningsreformen och livskraftscentralerna:

10. Regionförvaltningsreformen genomförs och livskraftscentraler inrättas, i genomförandet fästs uppmärksamhet vid främjande av verksamhetsförutsättningarna för företagande samt vid företagsfinansieringens och företagstjänsternas kundorientering, effektivitet och resultat. *(FM, ANM, JSM, KM, MM och UKM, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna, UF-centret)*

Åtgärder och ansvariga aktörer inom företagsamhetsfostran:

11. Inom den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen främjas principerna för företagsamhetsfostran i nära samarbete med centrala intressentgrupper och aktörer i närmiljön. *(UKM, Utbildningsstyrelsen)*

Tillgång på kompetent arbetskraft och åtgärder och ansvariga aktörer för att stärka kompetensen:

12. Företagen stöds i att trygga tillgången på arbetskraft och svara på förändringar på arbetsmarknaden och i arbetslivet. *(ANM, UKM, Utbildningsstyrelsen, Skols, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna, kommunerna)*

Åtgärder och ansvariga aktörer för arbetsmarknadsreformerna:

13. Man ingriper effektivt i missbruk i anslutning till iakttagandet av arbetslagstiftningen för att upprätthålla stabiliteten och funktionaliteten på arbetsmarknaden. *(ANM, SHM, JM)*

Åtgärder och ansvariga aktörer inom internationell rekrytering:

14. För att stärka förutsättningarna för företagande stärks Finlands hållkraft med tanke på internationella experter och deras familjer genom att erbjuda lättillgängliga tjänster, bekämpa utnyttjande på arbetsmarknaden och öka öppenheten i arbetslivet. *(ANM, UKM, SHM, FM, Work in Finland, NTM-centralerna/i framtiden Livskraftscentralerna, kommunerna)*

Åtgärder och ansvariga aktörer för en fungerande marknad och konkurrenskraft:

15. Marknadens funktion förbättras för att stärka förutsättningarna för företagande, bland annat genom att allmänt främja konkurrenspolitiken och förbinda sig till reglering som tryggar en jämlik verksamhetsmiljö och är förutsägbar samt möjliggör tillträde till marknaden och verksamhet där.
(ANM och varje ministerium inom sitt eget förvaltningsområde, KKV)

Åtgärder och ansvariga aktörer för att lätta på företagens administrativa börda:

16. Man minskar företagens administrativa börda för att stärka förutsättningarna för företagande och ministerierna genomför en gemensam uppföljning av bördan. (Alla ministerier)

Åtgärder och ansvariga aktörer för utveckling av offentliga upphandlingar:

17. Man stöder företagens kompetens och uppmuntrar dem att lämna offerter i offentliga upphandlingar samt säkerställer att de upphandlande enheterna har färdighet att beakta små och medelstora företags möjligheter att delta. (FM)

Åtgärder och ansvariga aktörer för tillståndsprocessen:

18. För att stärka förutsättningarna för företagande främjas utvecklingsåtgärder som gör tillståndsprocessen smidigare och tillräckliga resurser för tjänster vid ett enda serviceställe säkerställs.
(FM, MM, ANM)

Åtgärder och ansvariga aktörer inom EU-påverkan:

19. Som en del av Finlands långsiktiga EU-påverkan görs satsningar på att utveckla den inre marknadens funktion, avlägsna hindren för den inre marknaden och utveckla EU:s författningsmiljö så att den stöder små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar.
(ANM, avdelningen för EU-ärenden vid statsrådets kansli, alla ministerier)

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS

PB 23, 00023 STATSRÅDET

valtioneuvosto.fi/sv/

julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-510-8

ISSN pdf: 2490-0966